

ہوندا اعضا و مرک مغزی

آئینہ نقہ

تالیف:

سید محسن مرتضوی

مؤلف: مرتضوی، سید محسن، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدید آور: پیوند اعضا و مرگ مغزی در آینه فقه / تألیف محسن مرتضوی

مشخصات نشر: مشهد: نسیم رضوان، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۲۸۰ ص

شابک: ۹۰۰۰۰ ریال ۳-۷-۹۰۳۲۶-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: قیفا
یادداشت: کتابخانه

موضوع: پیوند اندام‌ها و بافت‌ها (فقه)
موضوع: مرگ مغزی (فقه)

موضوع: پیوند اندام‌ها و بافت‌ها -- جنبه‌های اخلاقی

زده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ب ۹ م ۱۹۸/۶/۴ Hp
زده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۹

ایران: شناسی ملی: ۳۵۱۶۶۵۹

سید محسن مرتضوی در آینه فقه

مؤلف: سید محسن مرتضوی

ویراستاری و صفحه آرایی: موسسه بوستان کتاب

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: تابستان ۱۳۹۳

قطع و تعداد صفحات: رقعی، ۲۸۰ صفحه

شمارگان: ۱۰۰۰

ناشر: نسیم رضوان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: دقت

شابک: ۳-۷-۹۰۳۲۶-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

نشانی ناشر:

مشهد، انتشارات نسیم رضوان، کد پستی ۹۱۳۵۶/۴۵۳۹۹، تلفن: ۰۵۱-۹۱۰۰۱۲۶

سایت انتشارات: www.Nasime-Rezvan.ir

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱۱

بخش اول

حکم تکلیفی قطع و پیوند اعضا به لحاظ عنوان اوکی

تاریخچه پیوند اعضا ۱۹

پیوند اعضا در تاریخ اسلام ۲۲

قطع و پیوند اعضا به لحاظ حکم اولی ۲۳

فصل اول: پیوند اعضای میت مسلمان ۲۴

دلیل اول: حرمت و کرامت مسلمان بعد از مرگ ۲۵

دلیل دوم: وجوب دفن میت مسلمان ۲۶

دلیل سوم: حرمت مثله کردن جسد ۲۸

فصل دوم: پیوند اعضای میت کافر ۳۳

الف) کافر ذمی ۳۳

- ۳۴ (ب) كفّار معاهد:
- ۳۵ (ج) كفّار حربی:
- ۴۱ فصل سوم: قطع و پیوند اعضای انسان زنده
- ۴۱ الف) قطع اعضای انسان زنده برای پیوند به دیگری
- ۴۲ قطع اعضای مهم و رئیسه بدن
- ۴۳ قطع اعضای غیر رئیسه بدن انسان
- ۶۹ قطع اعضای انسان زنده برای پیوند به خودش
- ۷۱ فصل چهارم: قطع پیوند عضو از بیمار مرگ مغزی
- ۷۲ مروری بر تاریخچه مرگ مغزی
- ۷۳ مفهوم مرگ مغزی
- ۷۶ قانون پیوند اعضا
- ۷۸ آیین‌نامه اجرایی قانون پیوند اعضا
- ۸۳ مرگ مغزی از دیدگاه فقهی
- ۸۴ دلیل اول) مرجعیت عرف در مفهوم مرگ
- ۸۵ دلیل دوم) روایات وارده در وجوب صبر نسبت به سبب احوال
- ۸۸ دلیل سوم) علائم مذکور در روایات برای مرگ
- ۹۶ نظرات فقهی مراجع معظم تقلید
- ۱۰۲ نظرات علمای اهل سنت در رابطه با مرگ مغزی
- ۱۱۰ فصل پنجم: قطع و پیوند عضو از حیوانات و کاشت اعضای مصنوعی
- ۱۱۱ کاشت و پیوند عضو مصنوعی

بخش دوم:

حکم تکلیفی قطع و پیوند اعضا به لحاظ عناوین ثانویه

- فصل اول: عروض عناوین ثانویه در مواردی که قطع و پیوند اعضا به لحاظ حکم اولی جایز است ۱۱۷
- فصل دوم: عروض عناوین ثانویه در مواردی که قطع و پیوند اعضا به لحاظ حکم اولی حرام بود ۱۲۸

بخش سوم:

بررسی احکام جراحی در مورد پیوند اعضا

- فصل اول: خرید و فروش اعضای بدن ۱۳۵
- الف) خرید و فروش اعضای بدن انسان زنده بر روی آن استفاده و پیوند زدن در زمان حیات ۱۳۶
- ب) خرید و فروش اعضای بدن در حال حیات برای استفاده پس از زدن بعد از مرگ شخص ۱۵۰
- ج) خرید و فروش اعضای بدن میت بعد از مرگ توسط اولیا و ورثه میت ۱۵۰
- فصل دوم: طهارت و نجاست عضو پیوندی و حکم نماز خواندن با آن ۱۵۰
- اقسام پیوند اعضا ۱۶۳
- ۱) پیوند عضو از انسان زنده ۱۶۳
- ۲) پیوند از انسان مرده ۱۶۶

- ۱۶۶ (الف) پیوند از میت مسلمان
- ۱۶۸ (ب) پیوند از میت کافر
- ۱۶۹ (۳) پیوند از اعضای حیوانات
- ۱۶۹ (الف) پیوند از حیوان حلال گوشت
- ۱۷۰ (ب) پیوند از حیوان حرام گوشت و نجس العین
- ۱۷۲ ۱۲ عضو مصنوعی
- ۱۷۳ ۱۳ بازمانده بدن با عضو پیوندی
- ۱۷۷ فصل سوم: احکام پیوند اعضا در موارد پیوند اعضا
- ۱۷۷ اقسام مختلف پیوند اعضا
- ۱۷۷ (۱) پیوند اعضا از میت مسلمان بدون اذن و وصیت
- ۱۸۰ (۲) پیوند اعضا از میت کافر بدون اذن و وصیت او در زمان حیات
- ۱۸۳ (۳) پیوند اعضا در موارد جور و ضرورت
- ۱۸۸ (۴) پیوند اعضای انسان زنده
- ۱۸۹ (۵) پیوند اعضای شخصی کافر
- ۱۹۰ (۶) پیوند اعضای حیوانات
- ۱۹۱ دیه بر عهده چه کسی خواهد بود؟
- ۱۹۱ موارد مصرف دیه
- ۱۹۵ فصل چهارم: وصیت به پیوند اعضا بعد از مرگ
- ۱۹۵ بررسی دیدگاه صحت و بطلان وصیت
- ۲۰۶ وصیت به قطع اعضای بدن در موارد ضرورت حفظ جان بیمار مسلمان

- خاتمه: برخی از فروع مربوط به پیوند اعضا ۲۱۱
- (۱) پیوند زدن عضو جدا شده در مقام قصاص و اجرای حدود ۲۱۳
- الف) عضو جدا شده در مقام قصاص ۲۱۳
- ب) عضو جدا شده در مقام اجرای حدود ۲۲۸
- (۲) پیوند اعضای تناسلی ۲۳۵
- نظرات مراجع معظم تقلید ۲۴۳
- (۳) پیوند اعضای فرجه مسلمان و بالعکس ۲۴۵
- نظرات مراجع معظم تقلید ۲۴۷
- (۴) پیوند اعضای زن با مرد ۲۵۳
- (۵) پیوند اعضای انسان ناقص ۲۶۲
- منابع و مصادر ۲۶۷
- منابع فارسی ۲۶۷
- منابع عربی ۲۷۰
- منابع اینترنتی ۲۷۹

پیش‌گفتار

سپاس بی‌اندازه از متعالی که توفیق تحقیق و نگارش این نوشتار را فراهم آورد، و درود بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام. آنچه این بار حق و تبیین دین مبین اسلام پرداختند.

از خصوصیات مهم و بارز دین مبین اسلام، مطابقت آن با شرایط زمان، نیازمندی‌های مردم و سازگاری با فرهنگ و دانش روز است که این ویژگی‌ها زمینه پویایی و جاودانگی آن را فراهم آورده است.

سیستم قانون‌گذاری اسلام، بر اساس فطرت و سرشت انسانی استوار است و برخلاف ادیان و مذاهب ساختگی و تحریف شده است که به علت عدم انطباق با سرشت و غریزه آدمی دچار نابودی و فراموشی گشته‌اند، هیچ‌گاه با گذشت زمان و تحولات دوران، کهنه نمی‌شود.

پاسخ‌گویی به مسایل مستحدثه و جدید، گرچه در اعصار مختلف در میان فقیهان، امری رایج بوده، اما پس از تحولات جدید انسانی و با گسترش علوم و تحولات فرهنگی، صنعتی و علمی، فقیهان را در برابر انبوهی از پرسش‌ها و سؤالات قرار داده است. بی‌تردید وظیفه مهم و خطیر پاسخ به مسایل مستحدثه و شبهات علمی عهده فقیهان و عالمان دینی است که همواره در اعصار گذشته با تلاش‌های علمی و خستگی ناپذیر خود به این مهم پرداخته‌اند.

یکی از مسایل بسیار جدید در حوزه مباحث پزشکی که امروزه کاربرد فراوانی پیدا کرده است، مسئله پیوند اعضا می‌باشد که مورد توجه دانش پزشکی جدید است و دست‌آورد آن، تجدید حیات و بهبودی زندگی شمار فراوانی از بیماران می‌باشد.

امروزه پیوند اعضا در سه شاخه کلی می‌شوند از انسان زنده، پیوند از انسان مرده و پیوند از بیمار مرگ مغزی صورت می‌گیرد که این مسئله تحولی عظیم در دنیای پزشکی به وجود آورده است؛ به طوری که امروزه بیش از هفتاد قسمت بدن انسان، قابل پیوند به بیماران نیازمند را دارد و سالانه جان بیش از بیست هزار نفر از انسان‌ها، به وسیله پیوند اعضا حفظ می‌شود.

پیوند اعضا از جهات گوناگون با دانش‌های مختلف در ارتباط است. از جمله از نظر علم فقه با پرسش‌ها و مسایل زیادی

روبه‌روست؛ به همین جهت شایسته است مورد کندوکاو و بیشتر فقیهان و عالمان قرار گیرد.

براین اساس در این نوشتار به بررسی زوایا و ابعاد مختلف فقهی پیوند اعضا و مسایل و مشکلات آن پرداخته‌ایم. این نوشتار در سه بخش و یک خاتمه تنظیم شده است:

در بخش اول آن حکم تکلیفی قطع و پیوند اعضا به لحاظ عنوان اولی مطرح شده است که در آن در ضمن پنج فصل مباحثی همچون پیوند اعضای کافر، پیوند اعضای میت کافر، پیوند اعضای انسان زنده، پیوند عضو از بیمار مرگ مغزی و پیوند عضو از حیوانات و کاشت عضو پیوند یافته بحث قرار گرفته است.

در بخش دوم حکم تکلیفی پیوند اعضا به لحاظ عنوان ثانوی و وجود ضرورت بیان شده است که در آن نیز در ناممکنی پیوند اعضا در هنگام ضرورت بحث شده است. مواردی که حکم اولی پیوند

اعضا، جواز بوده و مواردی که حکم اولی حرمت می‌باشد. در بخش سوم به احکام وضعی پیوند اعضا اختصاص یافته است

که شامل چهار فصل خرید و فروش اعضای بدن، طهارت و نجاست عضو پیوندی و نماز خواندن با آن، احکام دیه و وصیت پیوند اعضا بعد از مرگ می‌باشد.

در خاتمه کتاب نیز، مسایلی چون پیوند اعضای تناسلی، پیوند عضو جدا شده در مقام اجزای حدود و قصاص، پیوند اعضای

مسلمان به کافر و اعضای زن به مرد و پیوند اعضای انسان ناقص الخلقه مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در این نوشتار، سعی شده است ضمن استفاده از منابع و مصادر دست اول و معتبر فقهی و روایی، اقسام و ادله فقهی فریقین (متقدمین و متأخرین) مطرح شود. در پایان هر بحث نیز، به نظرات و روش‌های نظام تقلید اشاره شده است که طبیعی است که چون این روش‌ها به روش تحقیقی و علمی داشته، بنابراین کسانی که به دنبال نظریات جدید در مسائل هستند، باید با مراجعه به مرجع تقلید خود، طبیعتاً ایشان عمل کنند.

در این جا بر خود لازم می‌دانم از استاد بزرگوارم، اندیشمند و دانشمند فرزانه علامه شیخ مرتضوی جویناری (دامت افاداته) که در تدوین این کتاب، از درس خواجه فقه (مسائل مستحدثه) و ارشادها و راهنمایی‌های ایشان بهره‌مند شدم، تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از جد معظم، فقیه بزرگوار حضرت آیت الله حاج سید حسن مرتضوی (دامت برکاته) و پدر دل‌سوز و مصلح‌خواه حاجت الاسلام و المسلمین استاد حاج سید عبدالهادی مرتضوی (رحمتهم عزه) که در تمام مراحل زندگی و تحصیل، همواره مشور و تشویق‌کننده این‌جانب بوده‌اند، سپاس گذارم.

اولین کتاب از مجموعه مسایل مستحدثه پزشکی با عنوان کالبد شکافی در آینه فقه در آذرماه ۱۳۹۲ منتشر گردید که با استقبال

خوب اساتید و پژوهش‌گران حوزه و دانشگاه رویه‌رو شد .
 در این‌جا لازم می‌دانم از همه بزرگوارانی که با ارائه پیشنهادات
 و نظرات خود، بنده حقیر را مورد لطف و محبت قرار دادند، تشکر
 و قدردانی نمایم.

امید آن که این اثر ناقابل مقبول درگاه ذات احدیت و مورد
 توجه حضرت ولی عصر علیه السلام قرار گیرد و گامی باشد جهت ارتقای
 فرهنگ علم و معرفت یای شیعه.
 «إِنَّمَا رَبِّيهِ الْأَبْلَهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ».

زکوة المعیه - سید محسن مرتضوی

دوازدهم بهمن ۱۳۹۱ هـ. ش - یکم ربیع الثانی ۱۴۳۵ هـ. ق

Email: www.mohazerat@... .ir

www.ketab.ir